

การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การวิเคราะห์งาน

นางสาวมยุรีย์ เขียวอ่อน

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-106-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A NEEDS ASSESSMENT OF KINDERGARTEN TEACHERS' BASIC SKILLS
USING A JOB ANALYSIS

MISS MAYUREE KIAWCHAON

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-106-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาล
โดยใช้การวิเคราะห์งาน

โดย

นางสาวมยุรีย์ เขียวฉ้ออ่อน

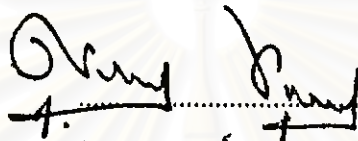
ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

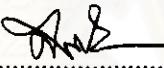
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช

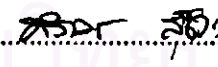
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อวยพร เรืองตระกูล)

มยุรีย์ เขียวฉ้วน : การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การวิเคราะห์งาน
(A NEEDS ASSESSMENT OF KINDERGARTEN TEACHERS' BASIC SKILLS USING A JOB
ANLYSIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สุวิมล ว่องวานิช, 195 หน้า. ISBN 974-332-106-3.

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้กระบวนการวิเคราะห์งานในการศึกษาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล
วิธีดำเนินการวิจัยใช้การสังเกตการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานและทักษะพื้นฐานที่ครูอนุบาล
คิดว่าจะมีความจำเป็น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาให้ผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์งาน และวิเคราะห์ด้วย
กระบวนการแผนที่มโนทัศน์ (concept mapping) เพื่อให้ได้คำอธิบายงานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน และนำผลการ
วิเคราะห์มาสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับภาระงานและทักษะพื้นฐานกับกลุ่มศึกษานิเทศก์
และผู้บริหารโรงเรียน 132 คน กลุ่มครูผู้สอนชั้นอนุบาล 400 คน แล้วทำการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นตาม
แนวคิดของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นอนุบาลโดยการทดสอบค่า t

ผลการวิจัยพบว่า ภาระงานที่สำคัญของครูอนุบาลมี 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มงานวิชาการและธุรการ ได้แก่
งานด้านหลักสูตรและแผนการสอน งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และงานบริหารธุรการในชั้นเรียน (2) กลุ่มงานการ
ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ งานด้านสุขภาพและอนามัยของเด็ก งานด้านสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่ และงาน
ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ส่วนคุณสมบัติของครูผู้สอนอนุบาลมี 3 ประการคือ (1) คุณลักษณะที่จำเป็น ได้แก่ การมี
ทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครูอนุบาล การเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน และความคล่องแคล่วว่องไว (2) ความรู้ที่ควรมี ได้แก่ ความรู้
เกี่ยวกับการจัดการอนุบาลศึกษา ทฤษฎี และจิตวิทยาเด็กปฐมวัย และ (3) ทักษะและความสามารถ ได้แก่ ทักษะและ
ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมเด็กให้สงบ การสื่อสารกับเด็ก และการประเมินพัฒนาการ
ผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่าครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวกับด้าน
ทักษะและความสามารถมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....
สาขาวิชา.....การวัดและประเมินผลการศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

#083744027 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION
KEY WORD: JOB ANALYSIS PROCESS / JOB DESCRIPTION / JOB SPECIFICATION / BASIC SKILLS /
KINDERGARTEN TEACHER

MAYUREE KIAWCHAON : A NEEDS ASSESSMENT OF KINDERGARTEN TEACHERS' BASIC
SKILLS USING A JOB ANALYSIS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH,
Ph.D. 195 pp. ISBN 974-332-106-3.

The purpose of this research was to study kindergarten teachers' basic skills using job analysis. The research procedure was conducted by observing behaviors of kindergarten teachers in schools and interviewing them about the characteristics of their routine job. Data obtained were then analyzed and presented to the experts in the field of early childhood education as supplementary information for doing job analysis. Concept mapping was the technique used in job analysis in order to determine job description and job specification of the kindergarten teachers. Survey research, with the sample of 132 supervisors and school administrators, and 400 kindergarten teachers representing each region of the country, was conducted to assess the needs of kindergarten teachers in regards to the basic skills derived from the job analysis. The needs perceived by supervisors and school administrators group and kindergarten teachers group, were compared using t-test.

The result of job analysis was classified as job description and job specification. It was found that the job description of kindergarten teachers consisted of 2 parts. Part One was related to academic and executive job, i.e. curriculum and lesson plan, teaching and learning activities, and classroom management. Part Two was related to teaching and learning supporting job, i.e. children's health care, environment and building management, and school and parents relationship. The job specification of kindergarten teachers consisted of 3 set of qualifications: (1) necessary characteristics, i.e. attitude towards being kindergarten teachers, owning sense of humor, and being active and alert; (2) academic knowledge, i.e. early childhood education management, early childhood psychology and theory; and (3) skills and ability, i.e. teaching and learning activities management skill, child preparation skill, communication with children skill, and growth evaluation skill. The results showed that kindergarten teachers needed to be developed in the third set of qualification "skills and ability" mostly.

ภาควิชา..... วิทยาลัยการศึกษา.....

สาขาวิชา..... การวัดและประเมินผลการศึกษา.....

ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิติศ..... Mayuree Kiewchaon.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Suwimon Wongwanich.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ที่สำคัญคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นด้านต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ในการนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาวิจัยการศึกษาที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และอบรมในวิทยาการด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้มาจาก บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ดร.พัชรี ผลโยธิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอื้อพร สัมมาทิพย์ อาจารย์ประภาพรรณ นิลอรุณ อาจารย์สิรินาด ตังนิกร อาจารย์พรรัก อินทमार อาจารย์ปราณี สารจิตต์ อาจารย์ฉวีวรรณ กฤษสินชัย อาจารย์ไพเราะ พุ่มมัน อาจารย์วันดา บุญเพ็ง อาจารย์เสาวนีย์ สังฆพันธ์ และ อาจารย์จิตรา เตมีย์ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการอนุบาลศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนอนุบาลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณคุณสถิตย์ สีหะวงษ์ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ที่สนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอ มาจนสำเร็จการศึกษา

มยุรีย์ เขียวฉอัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 ทักษะพื้นฐานของครูอนุบาล.....	6
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น.....	9
ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิเคราะห์งาน.....	13
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร หลักสูตรก่อนประถมศึกษา การสังเกตและการ สัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล.....	47
ตอนที่ 2 ทักษะพื้นฐานและภาระงานของครูอนุบาลจากการสำรวจจาก ผู้เชี่ยวชาญ.....	51

สารบัญ (ต่อ)

ตอนที่ 3	การจัดกลุ่มและความสำคัญของทักษะพื้นฐานและภาระงานของ ครูอนุบาลที่ได้จากกระบวนการสร้างแผนที่มโนทัศน์.....	60
ตอนที่ 4	ความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานและภาระงานของครูอนุบาลจาก ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเด็กอนุบาล.....	85
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	103
	สรุปผลการวิจัย	103
	อภิปรายผลการวิจัย	109
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	114
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	116
	รายการอ้างอิง.....	117
	ภาคผนวก	121
	ภาคผนวก ก	121
	ภาคผนวก ข.....	130
	ภาคผนวก ค.....	154
	ประวัติผู้เขียน.....	195

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	การวิเคราะห์ภาระหน้าที่ของงาน.....	28
2	รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล	35
3	สรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาคและจังหวัด	40
4	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ของครูอนุบาล.....	43
5	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามภาระงานของครูอนุบาล	43
6	ผลการสัมภาษณ์ครูอนุบาล.....	50
7	รายการเกี่ยวกับภาระงานและทักษะพื้นฐานของครูอนุบาล	52
8	รายการข้อความและค่าเฉลี่ยของระดับความวิตถตรายข้อ	62
9	ผลการจัดกลุ่มข้อความ	74
10	ทักษะพื้นฐานและภาระงานที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของครูอนุบาล	74
11	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการจัดกลุ่มแผนที่ข้อความ.....	79
12	สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	85
13	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง ในด้านคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล.....	90
14	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง ในด้านความรู้ที่ครูอนุบาลควรมี.....	91
15	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง ในด้านทักษะและความสามารถที่ครูอนุบาลควรมี	93
16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง ของภาระงานด้านวิชาการ	94
17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณงานที่ควรปฏิบัติกับปริมาณ งานที่ปฏิบัติจริงของภาระงานในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน.....	98
18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะพื้นฐานและ ภาระงานของครูอนุบาลระหว่างกลุ่มศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้สอนชั้นอนุบาล.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

19	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงของภาระงานของครูอนุบาลและ ทักษะพื้นฐานระหว่างกลุ่มศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนกับ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล	101
20	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของภาระงาน และทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลระหว่างกลุ่มศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนกับ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล	101
21	การจัดลำดับความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูอนุบาล	102

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่

หน้า

1	ทักษะพื้นฐานของครูอนุบาล.....	9
2	แผนภาพการวิเคราะห์งานของ Schuler และ Jackson.....	14
3	ขั้นตอนการวิเคราะห์งานตามแนวคิดของ Berenson และ Ruhnke (1967).....	19
4	ขั้นตอนการวิเคราะห์งาน	21
5	ตารางการจัดกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง	49
6	แผนที่จุด (point map) แทนทักษะพื้นฐานและภาระงานของครูอนุบาลทั้ง 172 ข้อความที่ได้จากการจัดกลุ่มข้อความ (sort) ของผู้เชี่ยวชาญ	60
7	แผนที่ประมาณค่าความสำคัญของจุด (point rating map) ของผู้เชี่ยวชาญ.....	61
8	แผนที่จุด (point map) แทนข้อความ 65 ข้อความ ที่ได้จากการคัดเลือกข้อความ ที่มีค่าเฉลี่ยความvikฤตตั้งแต่ 4.40 - 4.93.....	71
9	แผนที่กลุ่มของจุด (point cluster map) จากแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ.....	72
10	แผนที่ประมาณค่าความสำคัญของกลุ่ม (cluster rating map) แสดงชื่อกลุ่ม.....	73
11	คำอธิบายงานของครูอนุบาล	80
12	คุณสมบัติของครูผู้สอนชั้นอนุบาล.....	83

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย